

УДК 320.322 (477)

Приходько В. П.
*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри міжнародних економічних відносин
Ужгородського національного університету*
Єгорова О. О.
*викладач кафедри міжнародних економічних відносин
Ужгородського національного університету*
Пишмінцева М. Д.
*студентка
Ужгородського національного університету*

Prykhodko Volodymyr
*Doctor of Science (Economics), Professor,
Head of the International Economic Relations Department
Uzhhorod National University*
Yehorova Olga
*Lecturer, International Economic Relations Department
Uzhgorod National University*
Pyshmintseva Mariya
*Student
Uzhhorod National University*

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Анотація. У роботі розглянуто актуальний стан інвестиційного клімату України, спираючись на низку основних інвестиційних індикаторів та міжнародних індексів. Акцентується увага на тому, що нині інвестиційний клімат України є недостатньо привабливим порівняно з іншими країнами Європи, особливо в умовах гібридної війни з Російською Федерацією, та потребує вдосконалення. Коротко наведено досвід Туреччини у застосуванні деяких інструментів стимулювання та територіального збалансованого залучення інвестицій, таких як зони технологічного розвитку, який варто врахувати під час вироблення національної інвестиційної політики. Запропоновано основні оптимальні шляхи вдосконалення інвестиційного клімату з урахуванням національних інтересів та стратегічних орієнтирів економічного розвитку.

Ключові слова: інвестиції, прями іноземні інвестиції, інвестиційна політика, інвестиційний клімат, інвестиційна безпека, економічна безпека.

Вступ та постановка проблеми. Залучення інвестицій, головним чином, іноземних, було визначено і декларувалося одним з основних пріоритетів економічної політики України з перших років її незалежності та розбудови відкритої ринкової економіки. На початковому етапі вивчався передовий світовий досвід застосування економічних інструментів стимулювання інвестування, зокрема Китаю, для впровадження найбільш ефективних та оптимальних із них в українських економічних реаліях того часу. Серед них ті інструменти, які містили, головним чином, податкові, організаційні та інфраструктурні стимули, захист прав інвесторів. Але цього виявилось недостатньо. Нині інвестиційний клімат України оцінюється аналітиками та інвесторами як недостатньо сприятливий, зокрема порівняно з іншими країнами Європи. Його поліпшення задля входження України до групи країн – світових лідерів визначено однією зі стратегічних цілей розвитку країни. Для досягнення цього Україна має не тільки запозичувати досвід інших країн, а й запропонувати інвесторам безпрецедентні інструменти стимулювання інвестицій, розроблені з урахуванням національних особливостей, новітніх підходів до забезпечення інвестиційної та економічної безпеки держави. Зазначене зумовлює актуальність статті, присвяченої визначенню оптимальних шляхів удосконалення інвестиційного клімату України на сучасному етапі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці оцінки інвестиційного клімату України присвятили праці вітчизняних науковців, зокрема І.М. Крупка,

А.О. Малай, О.В. Носова, К.В. Паливода, Л.А. Підпригора, О.С. Федорчук. Також слід відзначити вагомий внесок у ці дослідження провідних науково-експертних установ різних країн світу і міжнародних організацій, таких як Світовий банк, UNCTAD тощо, але динамічність змін інвестиційного клімату потребує неперервного моніторингу та регулярного дослідження.

Метою даної роботи є визначення оптимальних напрямів удосконалення інвестиційного клімату України з урахуванням національних інтересів та стратегічних орієнтирів економічного розвитку.

Результати дослідження. Під поняттям «інвестиційний клімат» розуміють узагальнену характеристику сукупності соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних передумов, що визначають привабливість держави для інвестування [3].

Країни-лідери за обсягами залучених інвестицій, зокрема іноземних, цілеспрямовано формують привабливий інвестиційний клімат, який би вигідно вирізняв їх з-поміж інших країн світу або хоча б країн відповідного географічного регіону. При цьому акцент робиться не тільки на обсяг інвестицій, а й на їхню якість. Зі світового досвіду останніх десятиліть очевидно, що інвестиції в інновації забезпечують швидкі якісні економічні перетворення в країні, тоді як інвестиції в сировинні галузі (видобуток корисних копалин) можуть призвести до виснаження ресурсів та завдати економічних збитків країні в довгостроковій перспективі. До інших основних ризиків залучення іноземного капіталу за непродуманою

інвестиційної політики держави відносять погіршення екологічної ситуації, формування залежності від іноземних інвесторів, репатріацію прибутків та ін. Тому дедалі частіше проблематика залучення інвестицій розглядається з позиції інвестиційної та економічної безпеки.

Зазначимо, що інвестиційна безпека трактується як стан економічного середовища в державі, що стимулює вітчизняних та іноземних інвесторів вкладати кошти в розширення виробництва в країні, сприяє розвитку високотехнологічного виробництва, інтеграції науково-дослідної та виробничої сфери для зростання ефективності, поглиблення спеціалізації національної економіки на створенні продукції з високою часткою доданої вартості [4, с. 34]. Економічна безпека є більш широким поняттям та розглядається як сукупність умов і чинників, що гарантують незалежність національної економіки, її стабільність і стійкість, здатність до постійного оновлення та вдосконалення [4, с. 20].

Для оцінки інвестиційного клімату країни використовують різні окремі індикатори, головним чином, із системи інвестиційної та економічної безпеки, зокрема обсяг залучених інвестицій (його відношення до чисельності населення, ВВП, території країни) та міжнародні індекси (індекс глобальної конкурентоспроможності, індекс інвестиційної привабливості, індекс легкості ведення бізнесу та ін.).

За даними UNCTAD [5], річні обсяги прямих іноземних інвестицій (ПІІ), залучених в економіку України в період із 1992 по 2017 р., коливаються в діапазоні від 159 млн до майже 11 млрд дол. США. Їхній загальний обсяг становить 82,9 млрд дол. США, а частка України у загальному обсязі ПІІ, залучених країнами Європи, становить лише 0,8%. При цьому за відповідним показником Україна випереджає Словаччину, Білорусь та Молдову, однак поступається Угорщині, Румунії, Польщі та Росії. Водночас якщо провести співвідношення обсягів залучених інвестицій з територією країни, то Словаччина, Угорщина, Румунія, які є територіально меншими за Україну, спрацювали значно краще. У 2017 р. на 1 км² вони залучили 46 430 дол. США, 26 783 дол. США, 21 644 дол. США відповідно, а Україна – лише 3 647 дол. США. Низка інших невеликих країн Європи демонструє ще вищі відповідні показники. Зазначимо, що, враховуючи територіальні розміри, серед країн Європи саме польський інвестиційний результат часто порівнюють з українським для демонстрації успішності інвестиційної політики першої та недосконалості останньої. Важливу роль у забезпеченні інвестиційної привабливості Польщі відіграли спеціальні економічні зони (СЕЗ), за рахунок яких за період 1995–2018 р. було залучено загалом понад 31 млрд дол. США [22] та досягнуто в повітах їх розташування показників кращих за середні по країні, зокрема ВВП на душу

населення, рівень безробіття. Зберегти їхню інвестиційну привабливість та довіру інвесторів удалося завдяки виваженій відповідній політиці уряду Польщі, якому довелося адаптувати умови діяльності суб'єктів господарювання до стандартів ЄС. На відміну від України Польща домоглася збереження на десять років усім суб'єктам СЕЗ (які розпочали свою діяльність до кінця 2000 р.) тих умов, на яких вони розпочали свою діяльність, і надалі продовжує застосовувати цей інструмент. Україна ж у березні 2005 р. одночасно ліквідувала фіскальні пільги для всіх суб'єктів СЕЗ та інших спеціальних режимів економічної діяльності (територій пріоритетного розвитку (ТПР), технологічних парків), чим значно погіршила свій інвестиційний клімат.

Щодо походження залучених в Україну ПІІ, то серед основних країн-лідерів фігурують країни, які класифікуються як офшори, зокрема Кіпр та Нідерланди, та використовуються для «відмивання коштів» шляхом уникнення оподаткування. За оцінками експертів, ПІІ з Кіпру – це гроші, які раніше були виведені з України у цей офшор й повернуті в Україну в статусі ПІІ, що надало їм певні преференційні умови. Так, за даними Державної служби статистики України (методика обліку ПІІ якої відрізняється від UNCTAD) [6], із 1995 р. до 31.12.2018 в економіку України було залучено 32,3 млрд дол. США ПІІ (акціонерного капіталу), головним чином, із Кіпру – 8,9 млрд дол. США, Нідерландів – 7,1 млрд дол. США та Російської Федерації – 1 млрд дол. США (табл. 1). Їхня частка в загальному обсязі ПІІ в Україну становить 53%. Обсяг вихідних прямих інвестицій з України на зазначену дату становив 6,3 млрд дол. США. При цьому 94% із них було спрямовано на Кіпр. Слід відзначити, що в регіональному розрізі понад 90% прямих інвестицій з України до Кіпру надходило з Донецької області, переважна частина яких потім поверталася в неї ж та м. Київ уже як ПІІ. Зазначене офшорне «відмивання» коштів негативно позначається на економічній безпеці країни.

У загальному обсязі інвестицій, які надійшли з Кіпру до інших країн світу в 2017 р., на Україну припадає 37,9%, тоді як із Нідерландів та Росії – лише по 1%.

Останнім часом у зв'язку з агресією та веденням гібридної війни Росією проти України потребує ретельної уваги та аналізу спрямованість та вплив російських інвестицій на стан економічної безпеки держави. Зазначимо, що основними видами економічної діяльності, в які надходять російські інвестиції, є фінансова та страхова діяльність. Частка інвестицій, яка спрямовується саме у цей сектор, із кожним роком зростає. Так, у 2010 р. ця частка становила 62%, а станом на 31.12.2016 – 90%, що зумовлено тим, що Росія докапіталізовує свої банки на території України, такі як «Сбербанк», «БМ банк» та ін. для підтримки їхньої діяльності.

Таблиця 1

ПІІ (акціонерний капітал) в Україну за основними країнами-інвесторами на початок року наростаючим підсумком із початку інвестування, млн дол. США

Країни-інвестори/ Роки	2011	2012	2013	2014	2015*	2016*	2017*	2018*°	2019*°
Загалом, з них:	44806	50333,9	55296,8	53704,0	38356,8	32122,5	31230,3	31606,4	32291,9
Кіпр	10044,9	13355,2	17748,6	17725,6	11971,6	9 894,8	8 785,5	8 932,7	8 879,5
Нідерланди	4683,3	4898	5188,5	9 007,5	6 887,3	6 090,3	6 028,4	6 395,0	7 060,9
Російська Федерація	3403,2	3600,4	3793	3 525,9	1 620,5	343,8	813,6	797,2	1 008,1
Німеччина	7083	7391,8	6120,9	2 908,4	2 110,6	1 604,9	1 564,2	1 682,9	1 668,2
Велика Британія	2287,1	2593,4	2553,6	2 768,2	2 146,2	1 785,2	1 947,0	1 944,4	1 955,9

Умовні позначення: * – дані наведено без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя та тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях; ° – дані наведено станом на 31.12.2018.

Джерело: сформовано авторами на основі [23]

Іншим проблемним аспектом у залученні ПІІ в Україні є дисбаланс в їх розподілі в розрізі регіонів. Виокремився центр інвестиційного тяжіння – м. Київ, частка якого в загальному обсязі залучених ПІІ зросла з 25% станом на 01.01.1995 до 60% станом на 31.12.2017. Практика формування таких інвестиційних центрів притаманна багатьом країнам і є виправданою в умовах їхньої локомотивної ролі для економічного розвитку менш розвинених регіонів. У випадку ж України така концентрація інвестиційних ресурсів призводить до того, що в решті регіонів відчувається інвестиційний дефіцит, відбувається економічний застій, еміграція населення тощо. Наприклад, нині частка залучених ПІІ в інші регіони коливається від 9,75% у Дніпропетровській до 0,11% у Тернопільській областях. При цьому станом на 01.01.2006 на Дніпропетровську область припадало 34% залучених ПІІ в Україні.

В Україні на необхідності збалансованого економічного розвитку регіонів почали акцентувати увагу в кінці 1990-х років. У цей період було запроваджено такі нові для української економіки інструменти, як СЕЗ та ТПР, у рамках яких інвесторам надавалися додаткові фіскальні переваги задля стимулювання інвестування у визначені регіони та види економічної діяльності. Зауважимо, що кожна функціональна одиниця СЕЗ та ТПР мала індивідуальний перелік преференцій, що певною мірою кореспондував із цілями їх створення, економічним розвитком регіонів їх розташування та конкурентними умовами аналогічних інструментів в інших країнах. І такий підхід виявився виправданим. Наприклад, створені СЕЗ і ТПР в Закарпатській області привернули увагу низки транснаціональних компаній, що дало їй змогу на початку 2000-х років швидко потрапити до групи регіонів-лідерів щодо інвестування. У перші роки функціонування СЕЗ Україні вдалося залучити понад 5 млрд дол. США. Однак, як уже зазначалося вище, фіскальне стимулювання інвесторів в СЕЗ і ТПР було ліквідовано через політичні мотиви, що обернулося відтоком інвестицій та погіршенням інвестиційного іміджу України. Інші інструменти, які б мали зменшити регіональні дисбаланси (угоди регіонального розвитку, програми подолання стану депресивності, індустріальні парки та ін., які й нині визначаються як основні в стратегічних та програмних документах розвитку країни та регіонів), виявилися недостатньо дієвими.

У контексті зменшення регіональних диспропорцій та залучення інвестицій показовим є досвід Туреччини. Це сьогодні 18-та економіка світу (Україна в шостому десятку), швидкий економічний розвиток якої зумовлений удаю економічною політикою. Серед основних

інструментів слід виділити спеціальні організовані зони, перші функціональні одиниці яких почали створюватися у формі організованих індустріальних зон із 60-х років ХХ ст. [21], вільних зон – із середині 80-х років ХХ ст., зон технологічного розвитку – з початку ХХІ ст. [20]. Нині їх загальна кількість перевищує 400. Більша частина з них є активною. Загалом понад 30-річний досвід стимулювання інвесторів у рамках цих інструментів засвідчив необхідність кореляції системи фіскальних преференцій для інвесторів із рівнем економічного розвитку регіонів інвестування за принципом оберненої залежності (ширший перелік та більшу інтенсивність стимулів надавати інвесторам в найменш розвинених регіонах). Зазначений підхід застосовується з 2012 р. в рамках організованих індустріальних зон і вже дав свої позитивні результати в слабозрозвинених регіонах, де спостерігалася недонаповненість резидентами. Цей прогресивний досвід Туреччини може бути взятий за основу і для зменшення значних диспропорцій у соціально-економічному розвитку регіонів України шляхом надання відповідних конкурентних умов інвесторам у рамках аналогічного економічного інструменту – індустріальних (промислових) парків, мережа функціональних одиниць яких нині формується без очікуваного інтересу з боку інвесторів [15].

Інші статистичні порівняння та дослідження також показують, що інвестиційна активність в Україні є недостатньою та не відповідає потенціалу. Так, результати узагальнення економічних, політичних, соціальних чинників країни у вигляді різного роду глобальних індексів, зокрема щодо рівня інвестиційної привабливості, конкурентоспроможності, економічної свободи, показують, що низька інвестиційна активність спричинена недостатньо сприятливим інвестиційним кліматом. Тільки за Глобальним індексом інновацій Україна входить до ТОП 50 країн, за рештою індексів її позиції від 76-ї до 152-ї (табл. 2).

Відповідно до звітів зазначених індексів, інвестиційний клімат України характеризується як досить несприятливий через низку певних проблем, а саме: відсутність механізму захисту прав власності, корупцію, бюрократію, слабкість судової системи, гібридну війну з Російською Федерацією, недосконалість правового середовища та ін.

Зазначимо, що Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020» [19] передбачається значне поліпшення позицій України за трьома рейтингами, а саме Індексом легкості ведення бізнесу (входження в ТОП-30), Глобальним індексом конкурентоспроможності (ТОП-40) та Індексом сприйняття корупції (ТОП-50). За період реалізації цієї Стратегії Україні вдалося поліпшити позиції за двома із

Таблиця 2

Рейтингові позиції України за основними світовими індексами

Міжнародні індекси	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Індекс процвітання	71/142	64/142	63/142	70/142	107/149	112/149	111/149
Глобальний індекс миру	71/158	111/162	141/162	150/162	156/163	154/163	152/163
Індекс інвестиційної привабливості	115/174	99/174	109/174	89/174	130/174	134/174	131/174
Глобальний індекс аутсорсингової привабливості	-	-	41/51	-	24/55	24/55	-
Індекс економічної свободи	163/179	161/177	155/178	162/178	162/178	166/180	150/180
Індекс легкості ведення бізнесу	152/183	137/185	112/189	96/189	83/189	80/190	76/190
Індекс сприйняття корупції	144/174	144/177	142/174	130/167	131/176	130/180	120/180
Глобальний індекс інновацій	63/141	71/142	63/143	64/141	56/128	50/127	43/126
Індекс глобальної конкурентоспроможності*	73/144	84/148	76/144	79/140	85/138	81/137	83/140

Умовні позначення: рейтингове місце України/загальна кількість країн в рейтингу.

Умовне позначення: * – звіти щодо Індексу глобальної конкурентоспроможності охоплюють дворічний період (2012–2013, 2013–2014, 2014–2015, 2015–2016, 2016–2017, 2017–2018, 2018–2019).

Джерело: розроблено за [7; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 18]

цих індексів – Індексом легкості ведення бізнесу (з 96-го на 76-е місце) та Індексом сприйняття корупції (зі 130-го на 120-е місце). Однак уже очевидно, що до 2020 р. не буде досягнуто визначених стратегічних орієнтирів. Додамо, що зазначене рейтингове зростання забезпечене прийняттям низки законодавчих актів, які орієнтовані саме на ті аспекти, які прослідковуються в рамках визначення відповідних індексів. Таке точкове поліпшення окремих аспектів інвестиційної діяльності має певний ефект, однак, як бачимо, такий підхід є занадто вузьким і суттєво не покращує загальний інвестиційний клімат.

Нові реалії економічного та політичного буття України в умовах гібридної війни зумовлюють потребу в запровадженні нових підходів до формування і забезпечення її стратегії розвитку. Головний напрям забезпечення економічного прориву України – інноваційне спрямування розвитку економіки. Для цього потрібні значні інвестиції, які можна очікувати тільки за створення сприятливого інвестиційного клімату. під час розроблення нових шляхів удосконалення інвестиційного клімату України потрібно враховувати насамперед національні інтереси країни, її економічну безпеку, а також інтереси інвесторів, які зводяться до пошуку найвищих прибутків та виходу на стратегічні ринки. Інвестиційний клімат має бути привабливим не тільки іноземним інвесторам, а й вітчизняним у всіх аспектах: економічному, політичному, соціальному та екологічному.

Основними шляхами поліпшення інвестиційного клімату України можуть слугувати такі:

Δ Удосконалення системи супроводу діяльності інвесторів, зокрема спрощення бюрократичних процедур, ліквідація корупційних механізмів. Розпочате точкове поліпшення окремих процедурно-бюрократичних аспектів ведення господарської діяльності, яке дало позитивний, але нижче очікуваного ефект, варто продовжити і розширити.

Δ Використання загальновідомих або розроблених власних передових інструментів щодо залучення інвестицій. Визнані світовою практикою інвестиційні інструменти мають містити відповідне внутрішнє наповнення. Слід урахувати, що однакові економічні інструменти різних країн конкурують між собою. Відповідно, їх запровадження вимагає системного погляду на актуальні умови в їхніх рамках, хоча б у країнах – безпосередніх конкурентах. Однак наслідування досвіду інших, як правило, тільки дає шанс їх наздогнати в економічному розвитку для досягнення економічного прориву. Оптимальнішим у цьому контексті є вироблення власних нових та безпрецедентних інструментів інвестиційного стимулювання, у т. ч. й індивідуальний підхід до визначення умов для стратегічних інвесторів. При цьому варто відповідні

нововведення здійснювати у вигляді пілотних або експериментальних проектів, що дасть змогу визначитися з їх оптимальним сутнісним наповненням та суб'єктивним чи територіальним поширенням для подальшої стабільної та продуктивної роботи.

Δ Запровадження системи фіскального стимулювання інвесторів, перелік та інтенсивність стимулів в якій залежали б від вибраного для інвестування інструменту (СЕЗ, ТПР, ІП тощо) або галузі економіки та рівня соціально-економічного розвитку регіону. Найширший перелік пільг із передбачених в рамках відповідного економічного інструменту та найвищу їх інтенсивність варто запроваджувати для інвесторів у тих регіонах, які є менш соціально та економічно розвиненими, та тих галузях, які є пріоритетними для економічного зростання. Такий підхід дасть їм додаткові конкурентні переваги та слугуватиме одним з інструментів вирівнювання регіональних диспропорцій. При цьому сформована система стимулів для інвесторів має забезпечувати баланс між достатніми та необхідними стимулами для їх залучення і мати позитивний вплив на економічну безпеку.

Висновки. Інвестиційний клімат країни є складною категорією та залежить як від внутрішніх, так і зовнішніх чинників. Формування привабливого інвестиційного клімату має здійснюватися відповідно до національних інтересів та стратегічних орієнтирів розвитку України з урахуванням відповідних аспектів інших країн-конкурентів. За привабливістю інвестиційного клімату та обсягами залучених інвестицій Україна поступається більшості країн на Європейському континенті. Інвестор, якого цікавить Європейський регіон, надає перевагу іншим країнам, які вже є членами ЄС. Вхідження до ЄС дає країні значні переваги, такі як великий ринок, де діють встановлені правила, стандарти, гарантії для інвестора тощо. Загалом ЄС сприймається інвесторами як певний «бренд», який викликає довіру. Тільки системний та радикальний підхід до вдосконалення інвестиційного клімату може забезпечити Україні вхідження до групи країн-лідерів за короткий проміжок часу. Продумана політика щодо формування збалансованої системи фіскальних стимулів для інвесторів у рамках різних інструментів (СЕЗ, індустриальних та технологічних парків тощо) з її прив'язкою до економічного розвитку регіонів їх розташування або галузей економіки може слугувати механізмом формування розгалуженої мережі центрів або «точок» економічного росту в регіональному та галузевому розрізі. Це дасть можливість створити інвестиційний інтерес та розподілити його по всій території країни для мінімізації диспропорцій та досягнення синергетичного та відчутного в масштабах усієї країни ефекту.

Список використаних джерел:

1. Федорчук О.С. Практика використання інструментів стимулювання прямих іноземних інвестицій зарубіжними країнами. *Мукачівський державний університет*. 2017. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/20.pdf (дата звернення: 15.04.2019).
2. Паливода К.В. Проблеми формування привабливого інвестиційного клімату як засобу подолання деструкцій в економіці України. *Економічна наука*. 2018. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2018/3.pdf (дата звернення: 18.04.2019).
3. Удалих О.О. Управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства. *Центр навчальної літератури*. 2006. URL: <https://readbookz.net/pbooks/book-28/ua/> (дата звернення: 18.04.2019).
4. Приходько В.П. Економіка та економічна безпека. *Кафедральна бібліотека. Міжнародні економічні відносини*. 2017. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua> (дата звернення: 18.04.2019).
5. Foreign direct investment. *UNCTAD*. 2018. URL: <https://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx> (дата звернення: 20.04.2019).
6. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України у 2017 році. *Державна служба статистики України*. 2017. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 20.04.2019).
7. Corruption Perceptions Index. *Transparency international*. 2018. URL: <https://www.transparency.org/cpi2018> (дата звернення: 23.04.2019).

8. Doing Business Reports. *The World Bank*. 2018. URL: <http://www.doingbusiness.org> (дата звернення: 23.04.2019).
9. Global Peace Index Report. *Global Peace Index*. 2018. URL: <https://countryeconomy.com/demography/global-peace-index> (дата звернення: 23.04.2019).
10. Global Services Location Index Reports. *AT&Kearney*. 2018. URL: <https://www.atkearney.com/digital-transformation/gсли> (дата звернення: 23.04.2019).
11. International Business Compass Index Reports. *BDO*. 2018. URL: <https://www.bdo.ge/en-gb/insights> (дата звернення: 23.04.2019).
12. The Global Competitiveness. *World Economic Forum*. 2018. URL: <https://www.weforum.org/reports> (дата звернення: 02.03.2019).
13. The Global Innovation Index Report. *Global innovation index*. 2018. URL: <https://www.globalinnovationindex.org> (дата звернення: 02.03.2019).
14. The Legatum Prosperity Index Reports. *Prosperity*. 2018. URL: <http://www.prosperity.co/> (дата звернення: 02.03.2019).
15. Инвестиционные зоны в Турции. *ARCIS*. 2018. URL: <https://arcis.pro/articles/investitsionnye-zony-v-turtsii/> (дата звернення: 09.03.2019).
16. Го Шхун. Еволюція розвитку вільних економічних зон у Китаї. *Журнал європейської економіки*. 2012. Т. 11. № 2. С. 190–198.
17. Олефір А. Економічна політика Китаю: досвід реформ для України. *Підприємство, господарство і право*. 2018. С. 53–57.
18. Index of Economic Freedom Reports. *The Heritage Foundation and The Wall Street Journal*. 2018. URL: <https://www.heritage.org/index> (дата звернення: 27.03.2019).
19. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015. *Офіційний вісник Президента України*. 2015. № 2.
20. Число технопарків в Турції досягло 81. *Anadolu Agency*. 2018. URL: <https://www.aa.com.tr/ru> (дата звернення: 27.03.2019).
21. Сгорова О., Манав С. Організовані індустріальні зони Туреччини: фіскальне стимулювання. *Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. С. 109–116.
22. Polish Investment Zone Report. *Polish Investment & Trade Agency*. 2018. URL: https://www.paih.gov.pl/publications/how_to_do_business_in_Poland (дата звернення: 28.04.2019).
23. Державна служба статистики України. Статистичний бюлетень «Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України у 2017 році» URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 29.04.2019).

ИНВЕСТИЦИОННЫЙ КЛИМАТ УКРАИНЫ И НАПРАВЛЕНИЯ ЕГО УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ

Аннотация. Привлечение инвестиций, в основном иностранных, было определено в качестве одного из главных приоритетов экономической политики Украины со времени провозглашения независимости. В работе рассмотрено актуальное состояние инвестиционного климата Украины, учитывая ряд основных инвестиционных индикаторов и индексов. Акцентируется внимание на том, что инвестиционный климат Украины недостаточно привлекателен по сравнению с другими странами Европы, особенно в условиях гибридной войны с Российской Федерацией, и требует усовершенствования. Коротко представлен опыт Турции в применении некоторых инструментов стимулирования и сбалансированного территориального привлечения инвестиций, который стоит учесть при разработке национальной инвестиционной политики. Предложены основные оптимальные пути усовершенствования инвестиционного климата с учетом национальных интересов и стратегических ориентиров экономического развития.

Ключевые слова: инвестиции, прямые иностранные инвестиции, инвестиционная политика, инвестиционный климат, инвестиционная безопасность, экономическая безопасность.

UKRAINE'S INVESTMENT CLIMATE AND DIRECTIONS FOR ITS IMPROVEMENT

Summary. The attraction of investments, mainly foreign ones, has been identified as one of the main priorities of Ukraine's economic policy since the declaration of independence. Effective investment policy is one of the most important instruments for influencing economic development of the country in the modern world. It consists of a well-established investment climate, high competitiveness and low investment risk. Strengthened focus on these elements of investment policy will provide the necessary positive changes in the Ukrainian economy. The article considers current state of the Ukraine's investment climate: volume of attracted investments, volume of FDI compared with other countries, current positions in different world rankings (Doing Business, Corruption Perceptions Index, Global Competitiveness Index etc.). It also emphasizes the fact that investment climate of Ukraine is not attractive enough compared to other European countries and needs to be improved, especially in the context of the hybrid war with the Russian Federation. The investment climate can be improved through the use of well-known investment attraction tools or the working-out of its own. The invention of new tools is a rather long-lasting and material-intensive process that can ultimately have both positive and negative effects. At the present moment, Ukraine has not a sufficient amount of resources to invent and implement new tools, therefore it is advisable to use well known ones. In the article, the authors focus on such an instrument of attracting FDI as free economic zones. The article briefly describes the experience of Turkey on the application of certain incentives and a concerted territorial investment attraction, which should be taken into account when developing a national investment policy. The authors proposed the main optimal ways to improve Ukraine's investment climate, taking into account national interests and economic development strategies. In order to make Ukraine's investment climate attractive not only for foreign investors, but also for domestic in all aspects, radical and effective changes should be made. At the current stage, Ukraine would use well-known economic tools based on its own experience and the experience of other countries. The implementation of effective investment tools will help not only attract foreign capital, but also raise the whole economy.

Key words: investment, FDI, investment policy, investment climate, investment security, economic security.